

"ELS VELS DE LES MIL CINC-CENTES"

INFORME DEL DEPARTAMENT D'ACCIÓ SOCIAL
DE CÀRITAS DIOCESANA DE BARCELONA,
SOBRE ELS BENEFICIARIS DEL F.N.A.S.
-FONS NACIONAL D'ASSISTÈNCIA SOCIAL-

* *dirigit per:*

- pilar malla (assistent social)*
- joan costa (sociòleg)*
- gregori manso (economista)*

*i realitzat pels assistents socials
del departament.*

març 1978

Introducció

El present informe, pretén ser aixó: un informe. Tots sabem i veiem que hi ha persones velles. Els tenim a casa, en el barri, en el poble. Busquen el sol a l'hivern i l'ombra a l'estiu per fer la tertúlia. No tots poden anar als "Hogar del Jubilado", en primer lloc perquè n'hi ha molt pocs, i en segon lloc perquè molts no hi tenen dret, ja que no són jubilats. Són simplement velles. Els hi falta un carnet.

Es d'aquests velles que ens ocuparem en aquest informe. Estan arribant a la fi de la seva vida i tenen encara dificultats per acabar-la amb un mínim de dignitat. No tots tenen fills o parents molt immediats que els acullin i els donguin un mínim d'alé i d'esperança. N'hi ha molts que no tenen ningú. Podriem dir que si l'anonimat social existeix, aquestes persones velles en són el màxim exponent. En la seva joventut treballaven, pero això no constava en lloc. Ara velles, que no poden treballar se'ls coneix per *els de les mil cinc centes pessetes*.

En aquest informe volem entrar una mica en aquest món: qui són aquestes persones, com viuen, perquè han arribat a aquesta situació, etc....I tot això no per xafarderia; simplement perquè tots hi tenim part en aquesta situació, encara que uns més que els altres. Ja és hora de que les injustícies siguin conegudes per tothom, i els qui més han col·laborat en crear-les siguin els qui més facin per arreglar-les.

L'informe té dues parts molt diferenciades. La primera és una simple i clara exposició de tot el procés jurídic de l'organisme el F.N.A.S. La segona és l'anàlisi de quina és la realitat.

A partir d'aquí tots podem jutjar i prendre la nostra responsabilitat.

EL F.N.A.S.

FONS NACIONAL D'ASSISTÈNCIA SOCIAL

El F.N.A.S. neix per la llei de la *Jefatura del Estado* de 21-7-60, publicada al B.O.E. el 23-7-60.

La seva finalitat és doble:

a) Per una part pretén *la creación de Fondos Nacionales para la aplicación social del impuesto y del ahorro*, segons consta en el preàmbul de la llei.

b) Per altra part, l'article 7è ens diu que són finalitats pròpies del F.N.A.S.:

1er. *Favorecer el mejoramiento y las condiciones de vida de la población española por medio de dotaciones de residencias de menores y ancianos, guarderías infantiles y otros fines similares cumplidos por las instituciones que el Gobierno determine a propuesta del Patronato.*

2on. *Ayudar al sostenimiento de las Instituciones de Beneficencia en general y particular.*

Per poder realitzar aquestes finalitats es creen:

1er. Un Patronat (art. 11) presidit pel Ministre de la Governació i amb representants dels ministeris d'Hisenda, Treball i *Secretaría General del Movimiento, Sección Femenina de F.E.T. y J.O.N.S., Auxilio Social* i institucions de beneficència públiques i privades.

Tots els representants són designats per decret a proposta del Ministre de la Governació.

2on. Uns mitjans de financiació (art. 7e):

Las adquisiciones de bienes a título lucrativo realizadas a partir del 1o de Enero de 1961, en cuanto cada participación individual en aquella exceda de diez millones de pesetas, quedaran sujetos a un recargo con arreglo a la tarifa adjunta, que se exigirá con independencia del Impuesto de Derechos Reales, por las mismas oficinas competentes para su liquidación al tiempo de practicar ésta.

Deixant la porta oberta a les deduccions degudes a:

1er. *El impuesto que devenga de la propia transmisión.* (art. 8è)

2on. *Las liquidaciones en metálico invertidas en fines benéficos y sociales, hasta un 80% del Recargo.* (art. 9è).

Acceptant un període de liquidació d'aquestes últimes inversions desde un año antes de ocurrido el hecho, hasta seis meses después de que éste haya tenido lugar.

Donat aquest llarg plaç de liquidació d'aquestes inversions, l'Estat, fins que no s'hagi cobert el recàrrec consignarà un crèdit de igual quantia, que tindrà la condició de aplicable hasta la cifra a que asciende la liquidación que por dicho cargo se obtenga (art. 10).

Tot el que s'hagi recaptat anirà a les finalitats del F.N.A.S. donat que, todos los cargos del personal seran gratuitos. Los auxiliares serán desempeñados por funcionarios de la Administración Pública (art. 11è).

Els comptes serán públics donat que, segons l'art. 12è, el Patronato rendirà anualmente pública y detallada memoria de su actuación en el ejercicio anterior y formulará una cuenta general de empleo de todos los fondos encomendados en su gestión.

TERMINOLOGIA

De fet és el Decret 1.315 de 14 de juny de 1962, dictat per Presidència del Govern, el que d'una manera clara ens diu quina serà la missió del F.N.A.S. en allò que fa referència a la vellesa. Ens diu, l'art. 12, un auxilio para la vejez, que es concedeix con carácter alimenticio (art. 14), i és personal e intransferible segons el mateix article

QUI SE'N POT BENEFICIAR ?

El mateix decret 1315/62 expressa la normativa i condicions per a les concessions d'auxilis.

Condicions generals (art. 2on):

1er. No percibir ingreso alguno por cualquiera de los siguientes conceptos:

a) Pensiones o ayudas del Estado, Provincia o Municipio, Seguridad Social y Mutualidades Laborales o cualquier otra persona pública o privada.

b) Retribución de trabajo o servicio.

c) Renta procedente de bienes, cualquiera que sea la naturaleza y el título en cuya virtud se percibe.

2on. No tener derechos a alimentos conforme al L.1, título 6o del Código Civil.

Condicions específiques (art. 3er)

Para el auxilio de Vejez, ser mayor de 75 años

Article que va ser modificat pel Decret de la Presidència del Govern del 27-3-74 que fixa l'edat en *mayor de 70 años*.

No s'han produït modificacions posteriors.

PETICIÓ

La petició es formularà, segons decret 1315/1962, *en modelo oficial i se acompañará a la petición la declaración jurada del interesado de no percibir ingresos ni tener derechos a alimentos conforme al artículo segundo* (art. 7è, apartats 1 i 2)

Posteriorment a aquesta normativa s'afegeix per Decret de la Presidència del Govern, de 8-5-65, el següent:

El peticionario podrá acompañar certificación del acta de nacimiento y certificación del Instituto Nacional de Previsión en la que conste que no percibe pensión por el régimen de la Seguridad Social.

L'article 8è del Decret 1315/1962, preveia un procés d'informació sobre la situació econòmica i familiar del peticionari i sobre la data de naixement del sol·licitant a càrrec del batlle de la població, el rector de la parròquia de la seva demarcació, de la *Sección Femenina de F.E.T. y J.O.N.S.*, o d'*Auxilio Social* indistintament. El seu resultat s'ha d'afegir a l'expedient obert.

PUBLICITAT

Una vegada iniciada la petició s'inicia un període d'informació pública que acaba amb la seva publicació al *Boletín Oficial de la Provincia*. Aquest procés va ser suprimit pel Decret de la Presidència del Govern amb data 8-7-65.

Després de tot aquest procés es pren la decisió; la seva durada és imprevisible.

QUANTITAT

L'art. 4art. del decret 1315/1962 de la Presidència del Govern concreta la quantitat per primera vegada:

1. *La cuantía máxima de 320 ptas. por beneficiario al mes.*

2. *Cuando los ancianos y enfermos tengan derecho al percibo de auxilios y se encuentran acogidos en establecimientos, las ayudas se concederán en igual cuantía y se entregarán a éstas, destinándose:*

- . *el 80% a sufragar los gastos de estancia.*
- . *el 20% a los beneficiarios.*

Aquesta quantitat es manté fins a la Llei de la *Jefatura del Estado* de 24-7-72, amb efectes a partir de 1-1-73 i que fixa la mensualitat màxima en 1.000 pessetes.

Es torna a modificar pel Decret de la Presidència del Govern, amb data 31-12-74, que entra en vigència l'endemà, fixant la mensualitat en 1.500 pessetes.

Tota aquesta normativa permaneix fins al reial decret 1918/1977 de 19 de juliol sobre estructuració del Ministeri de Sanitat i Seguretat Social, per al qual el F.N.A.S. deixa de pertanyer al Ministeri de la Governació per passat al nou Ministeri de Sanitat i Seguretat Social (art. 15è).

1960. Llei de la *Jefatura del Estado* promulgada el 21-7-60 i publicada al B.O.E. el 23-7-60.

Temàtica: creació del F.N.A.S.

1961. Decret del Ministeri de la Governació de 21-1-61 i publicat al B.O.E. el 13-2-61.

Temàtica: Constitució i funcions del Patronat.

1962. Ordre del Ministeri d'Hisenda de 25-5-62, publicada el 7-6-62.

Temàtica: interpretació de l'article 9è de la Llei de 21-7-60.

1962. Decret 1315 de la Presidència del Govern de 14-6-62 i publicat al B.O.E. el 27-9-62.

Temàtica: Nens i joves anormals i indigents.

1963. Decret del Ministeri de la Governació amb data del 28-2-63 i publicat al B.O.E. el 16-3-63.

Temàtica: Auxilis del F.N.A.S. a ancians i malalts (dictàmens dels tribunals mèdics en expedients d'ajut).

1965. Decret de la Presidència del Govern de 8-7-65 i publicat al B.O.E. el 24-7-65.

Temàtica: Modifica el règim d'auxilis del F.N.A.S. a ancians, malalts, desemparats i infància desvalguda.

1966. Ordre del Ministeri d'Hisenda de 1-4-66 i publicada al B.O.E. el 21-4-66.

Temàtica: Pagament i justificació d'auxilis a ancians i malalts amb càrrec al F.N.A.S.

1972. Llei de la *Jefatura del Estado* de 22-7-72, i publicada al B.O.E. el 24-7-72, per entrar en vigor l'1-1-73.

Temàtica: Pensions a ancians i malalts desemparats, s'incrementa amb càrrec al F.N.A.S.

1974. Decret de la Presidència del Govern de 14-3-74 i publicat al B.O.E. de 27-3-74.

Temàtica: modificació de l'edat de la vellesa per sol·licitar l'ajuda del F.N.A.S.

1974. Decret de la Presidència del Govern de 2-5-74 i publicat al B.O.E. 15-5-74.

Temàtica: Modificació del Decret 1315/1962 en quant a la quantia d'auxilis que determina el Govern.

1975. Decret de la Presidència del Govern de 20-12-74 i publicat al B.O.E. el 31-12-74, per entrar en vigor l'1-1-75.

Temàtica: S'incrementa l'import de les ajudes concedides a ancians i malalts amb càrrec al F.N.A.S. i es creen dues pagues extres.

1977. Real Decret 1918/1977 de 29 de juliol i publicat al B.O.E. el 30-7-77.

Temàtica: La reestructuració del Ministeri de Sanitat i Seguretat Social, passant al F.N.A.S. a aquest darrer.

Anàlisi d'una realitat

La problemàtica del vell és un dels temes que darrerament ha omplert més pàgines tant de diaris i revistes com de llibres fruit de seriosos estudis. No solament això, sinó que també ha estat un camp adobat per les paraules dels polítics, prometedores d'una velle sa paradisiàca.

Es ben curiós com l'edat més improductiva de les persones ha arribat a ésser rendable per la nostra societat: ha permès la creació d'institucions i organismes que es preocupin d'aquestes persones, la qual cosa exigeix que no s'acabi; és una força necessària per als qui volen manar ja que necessiten els vots d'aquestes persones que s'estan morint tot esperant la realització de les promeses d'aquells a qui han votat...

Aquest informe tot poc escapa de la responsabilitat que tots tenim en l'engendrament de les desfetes de la nostra societat. El que sí és cert que no esperem cap rendabilitat ni poder, ni pretenem crear cap *tinglado*. Volem simplement exposar una situació no sols injusta sinó també intolerable: la d'unes persones que amb el seu treball han enriquit a unes altres i quan més ho necessitaven se'ls nega una mínima participació a aquesta riquesa que ells ha produït: els vells acoïllits al F.N.A.S.

I. ÀREA DEL NOSTRE INFORME:

Geogràficament ens limitem a la ciutat de Barcelona. Pensem que la situació poc variarà d'un lloc a l'altre, per això creiem que -tenint en compte les diferències- la problemàtica deduïble de tot l'informe pot ésser vàlida globalment.

A nivell d'univers analitzat hi englobem únicament els ancians de més de 70 anys que reben ajuda del F.N.A.S. Aquesta limitació que ens hem imposat té unes raons molt clares i simples; per una part la problemàtica viscuda dia darrera dia, pels Treballadors Socials en el seu contacte personal amb els interessats, i per altra part la diferència específica dels problemes de tots els propis de la Tercera Edat però diferenciant-los dels altres tipus de jubilació. Per aquests últims recomanem l'estudi del Dr. Rogeli Duocastella, sobre el tema que és realment exhaustiu.

Delimitats ja els camps tant a nivell geogràfic com humà, ve-

iem quin és l'aspecte de la població de més de 70 anys en la ciutat de Barcelona, Les dades són de l'últim padró portat a terme el desembre del 1975. Tot i que això pot suposar alguna variació, són les més recents. Les donem sectoritzades per districtes ja que aquesta unitat administrativa està també en la base de totes les anàlisis posteriors.

Àrea	(1) Nºde persones de més de 70 anys	Beneficiaris F.N.A.S. (2)	%
Distr. I	7.182 (11,13%)	1.050	14,61
Distr. II	10.971 (8,78%)	1.402	12,77
Distr. III	10.714 (7,63%)	822	7,67
Distr. IV	11.395 (12,84%)	992	8,70
Distr. V	7.065 (11,60%)	1.146	16,22
Distr. VI	10.233 (12,38%)	943	9,21
Distr. VII	10.250 (8,16%)	1.141	11,13
Distr. VIII	15.546 (9,78%)	1.417	9,11
Distr. IX	18.775 (4,80%)	2.780	14,80
Distr. X	10.522 (6,41%)	1.773	16,85
Distr. XI	9.036 (8,69%)	621	6,87
Distr. XII	15.093 (6,12%)	1.465	9,70

T o t a l Barcelona	136.782 (7,81%)	15.552	11,36%

* Fonts: (1) Estadística Municipal, 1975
 (2) Cens del F.N.A.S del Govern Civil de Barcelona, i elaboració propia. Agost, 1977.

Aquest quadre ens reflexa dues dades molt importants que cal tenir en compte:

1) On es situa dins el marc de la ciutat la població de més de 70 anys. El gràfic següent és molt il·lustratiu. El cor de la ciutat, Districtes I, IV, V, VI, és el lloc on els vells tenen un índex molt més elevat que el global de la ciutat.

Els districtes II, III, VII, X, XII, i XI, ostenten els índex a l'entorn del global de la ciutat. Els districtes restants, es tan molt per sota de la mitjana de Barcelona.

Tot i que no entrem en l'anàlisi d'aquestes dades, doncs no és l'objecte del nostre informe, si que és important recordar-les ja que són el marc de referència.

2) Una altra dada important que ens reflexa el quadre és on es situen els beneficiaris del F.N.A.S. Vegis el gràfic n. 2. La diferència dels gràfics és molt notòria. Podriem dir que mentre en el primer gràfic ens diu on on són els vells de més de 70 anys al gràfic n. 2 ens diu on són més desamparats, més marginats.

3) La dada més important del quadre anterior són els 15.552 vells que el mes d'Agost del 1.977 cobraven 1.500 ptes al mes. Aquests 15.552 vells representen l'11,36% dels vells de Barcelona que tenen més de 70 anys.

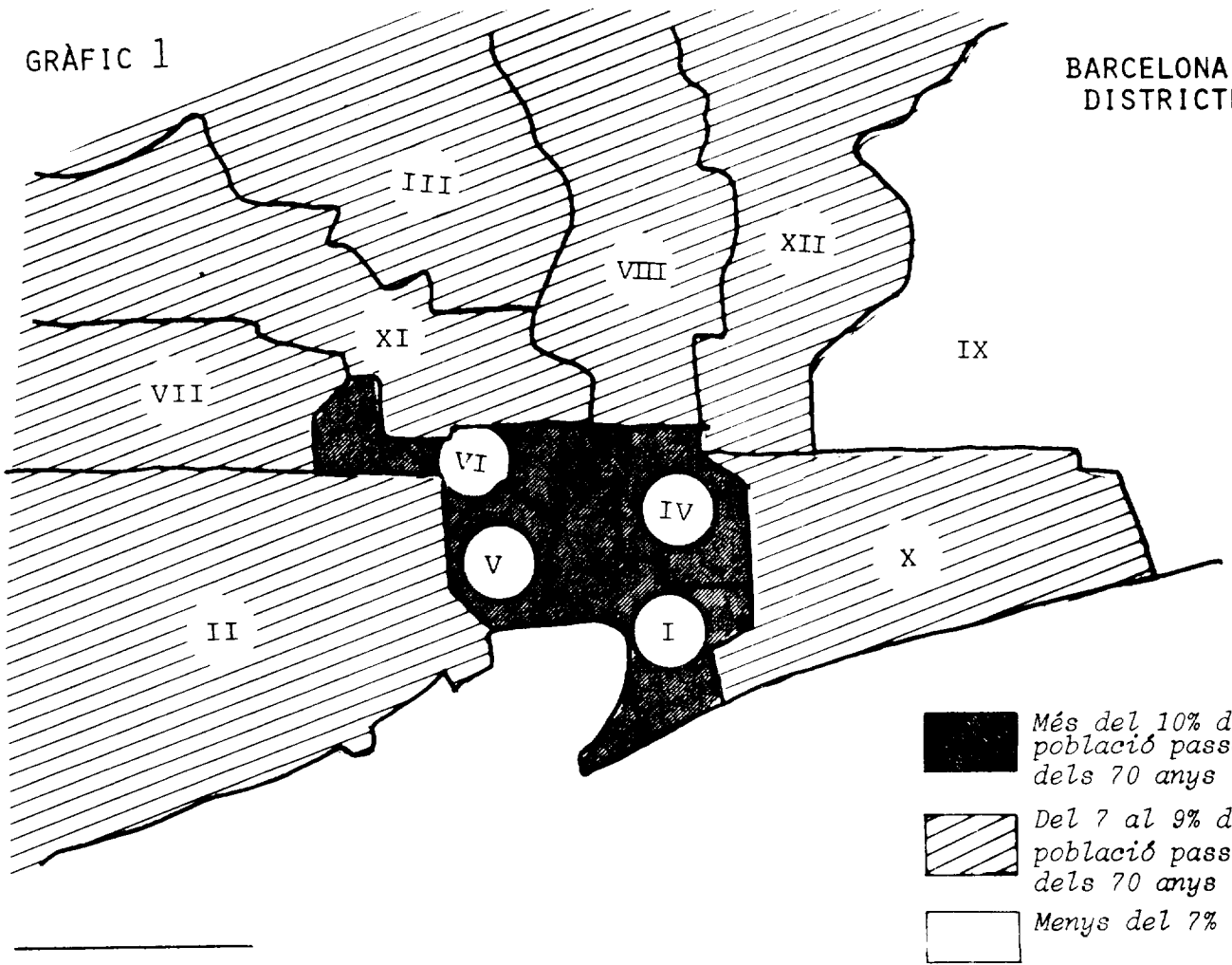
Ésser vell pot tenir les seves preocupacions, limitacions, i problemes. Però cobrar 1.500 pessetes als 70 anys és realment una burla.

A més és curiós constatar com els índex més alts es donen de major a menor en els districtes X, V, IX, I, II, els més proletaris de la ciutat i els més marginats en tots els aspectes.

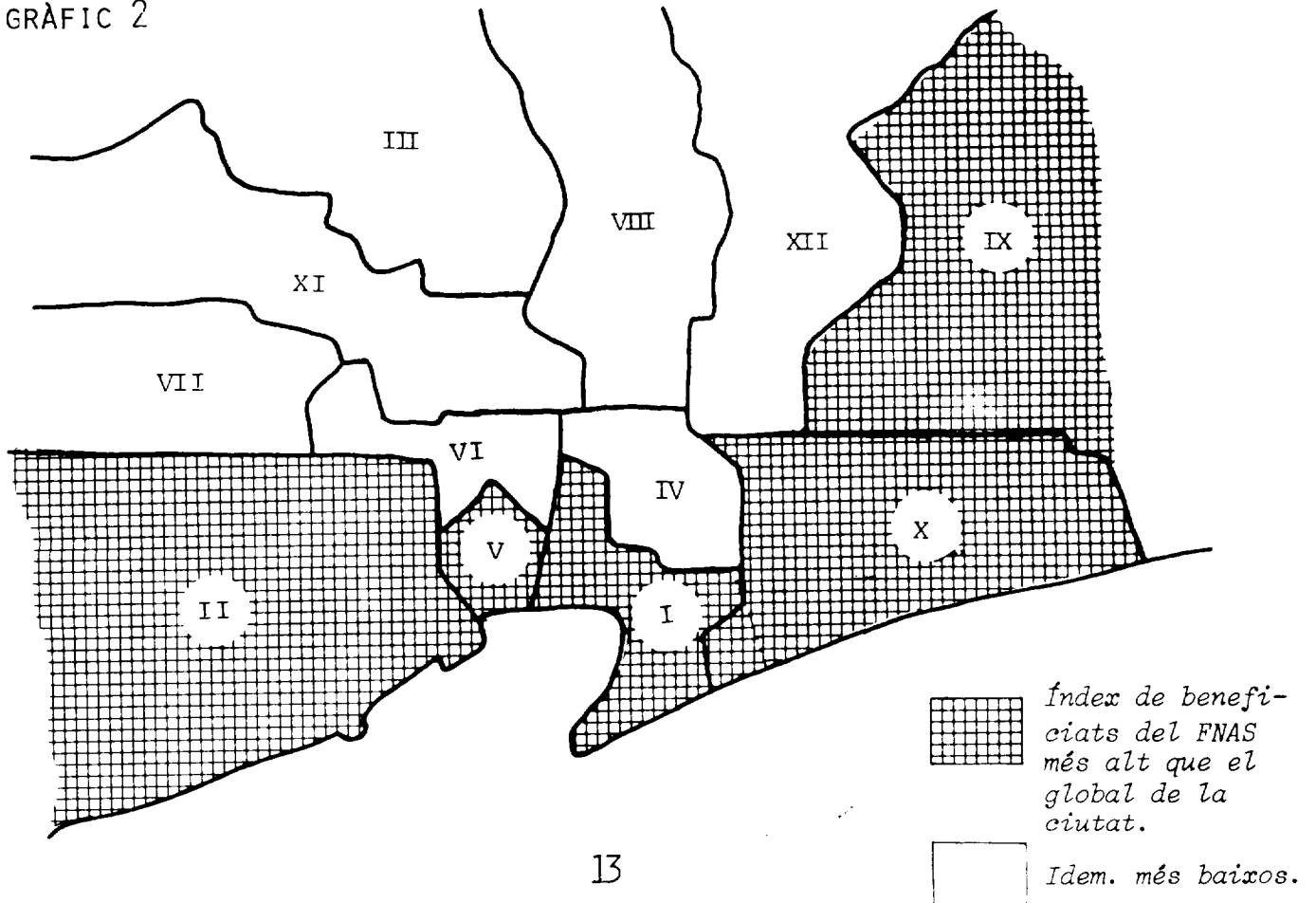
Fins aquí una visió global de l'univers que comprén l'informe, necessari per entendre les dades, situacions i problemes que s'han recollit en l'enquesta.

GRÀFIC 1

BARCELONA
DISTRICTES:

GRÀFIC 2

2. L'ENQUESTA

Obtinguda la relació de tots els vells de Barcelona ciutat, que en el mes de juliol de 1977 cobraven la pensió del F.N.A.S., va rem procedir, prèvia ordenació de tot el llistat a nivell de districtes municipals, a la elaboració de la mostra. La nostra intenció era que fos representativa de la globalitat del nostre univers, no preteniem cap representació estratificada per edats, orígens, professions, etc... Si que ens interessava que el sondeig fós proporcional segons el nombre d'afectats en cada districte.

Confeccionats els llistats i donat el fi específic del nostre informe, s'elegiren de manera aleatòria els components de la mostra.

La realització del treball de camp ha estat portada a terme per professionals del treball social, la qual cosa dona encara més solidesa als resultats.

2.1. QUI SÓN ELS BENEFICIARIS DEL F.N.A.S.

Sexe: No és cap sorpresa que la majoria siguin dones i amb una proporció molt elevada:

- Homes: 9,23%

- Dones: 90,76%

Creiem que dues són les causes importants d'aquesta diformitat sexual:

1. El fet estadísticament comprovat que en qualsevol població el nombre de persones a partir dels 50 anys és sempre majoritàriament femení.

2. El predetermini de la dona en la nostra societat a qui la seva tasca són o bé les "feines de la casa" o altres tipus de feina que no entren -abans molt més que ara- en cap nivell professional amb dret a assegurança, jubilació, etc... Quan parlem de la professió dels nostres enquestats, aquest punt quedarà molt clarificat.

Tenint present aquest índex global, farem esment de les anomalies que es produeixen a nivell de districtes.

L'índex d'homes s'accentúa en els districtes:

I	....	11,76%
II	....	13,33%
X	....	12,50%
XII	....	13,79%

El de dones:

III	....	100,00%
V	....	95,65%
VI	....	95,23%
VII	....	96,29%

Sense pretendre que les dades diguin més coses de les que poden dir, si que cal parar esment en aquestes xifres. En el districte tercer no hi consta cap home que cobri les 1.500 mensuals; crec que això pot ésser significatiu. Les dones d'aquest sector que les cobren, és de suposar que no seran les vídues dels senyors de Pedralbes. La situació de les dades dins el context de la ciutat pot ésser sempre molt il·lustrativa.

Edat: L'opció a cobrar aquestes pessetes comença a partir dels 70 anys. Aquesta és la distribució dels beneficiaris de Barcelona

- 70-74 anys	=	24 %
- 75-79 anys	=	25,84%
- més de 80	=	48,92%
- no consta	=	1,23%

(t o t a l = 99,99%)

És molt reveladora la dada dels que tenen més de 80 anys. Sembla que els índex més forts haurien d'ésser a les edats en que hi ha més possibilitats de vida. En el nostre cas és al revés, quant més joves menys pensionats.

Serà que començant els tràmits als 70 anys, l'aprovació no arriba fins els 75?. Usant una frase del poble podriem dir que "els ajudem a malmorir". Per altra part, podem estimar també, que hi ha la possibilitat de que com més joves són tinguin altres tipus d'assegurances: jubilació, viudetat, etc.

Als districtes on hi trobem "gent més jove", són:

II	....	36%	(Poble Sec - Can Tunis)
V	....	34%	(Barri Xinès)
VIII	....	48%	(Gràcia)
XII	....	37%	(Horta - Guinardó)

En el grup de 75-79, hi despunten:

V	....	35%	(Barri Xinès)
X	....	46%	(Poble Nou)

De més de 80 anys:

I	....	65%	(Barceloneta)
III	....	63%	(
IV	....	57%	(Eixample)
VI	....	76%	(Eixample)
VII	....	70%	(Sants)
XI	....	63%	(Les Corts)

L'esquerra de l'Eixample és on s'hi detecta l'índex més elevat de beneficiaris vells.

- Professió: D'entrada podem pensar que les persones que s'acullen a aquest tipus de pensió, no han tingut mai cap professió que els donés dret a jubilar-se. Encara que fos així si s'ha treballat es té dret a una pensió; però moltes, tot i tenint professió no tenen dret a res. El panorama és el següent:

1.- Agrícola per compte propi	3,88%
2.- Agrícola per compte d'altres	4,00%
3.- Agrícola temporer	3,07%
4.- Peó-obrer industrial	4,30%
5.- Peó-obrer de la construcció	0,61%
6.- Peonatge itinerant	1,23%
7.- Artesa	6,76%
8.- Comerç	2,46%
9.- Serveis domèstics	26,15%
10.- Modista	2,15%
11.- Feines de la casa	17,23%
12.- Confecció a casa	13,23%
13.- Altres	6,15%
14.- No consta	9,23%
	100,00%

Les oscil·lacions dels índex d'aquesta variable a nivell de districtes és poc notòria. Trobem un petit increment de l'artesanat en els ex-municipis de Gràcia, Poble Nou, i també en l'Eixample.

El que si hem d'anotar que molts d'aquests que no tenen dret a cap jubilació varen treballar per un amo: els agrícoles, els peons industrials, el servei domèstic. Realment han estat explotats i deixats estar.

- Orígen: Un dels perills en parlar d'aquest univers, és que pensem que les persones que el componen pertanyen majoritàriament al món dels immigrants.

Les dades ens donen la situació real d'aquesta variable:

1.- Catalunya	34,15%
2.- Resta dels Països Catalans . . .	7,07%
3.- Andalusia-Múrcia	25,84%
4.- Les Castelles	8,92%
5.- Extremadura	2,75%
6.- Galícia	0,92%
7.- Astúries	0,30%
8.- Nord	2,46%
9.- Aragó	13,23%
10.- no consta	4,30%

Malgrat que més de la meitat són de fóra de Catalunya, l'índex de catalans és força important -34,15%-. També és clara la importància de les primeres immigracions a començaments de segle, exposició de l'any 1929, que varen portar a Catalunya els veïns més immediats i País Valencia, Múrcia i Aragó.

Els districtes amb predomini accentuat de catalans són:

VI (esquerra de l'eixample)	52,38%
VII (Sants-Hostafrancs)	44,44%
VIII (Gràcia)	40 %
XI (Les Corts)	63,53%

Als altres districtes el predomini és dels immigrants. Sobresurten en el districtes II, V, i X: murcians, valencians, aragonesos; en el districte IX i XII, andalusos.

Pel que fa a la procedència ciutadana o no, els resultats són els següents:

Poble	68%
Ciutat	26,76%
no consta	5,23%

El predomini de la ciutat el trobem en els districtes:

I	58,88%
V	47,82%
VIII	40 %

El poble:

D. II	. . . . .	80%
VI	. . . . .	71%
VII	. . . . .	88,88%
IX	. . . . .	83,60%
X	. . . . .	75%
XII	. . . . .	75,86%

Estat:

Després de les dades ja analitzades, no és gens estrany pensar que es tracta majoritàriament de persones "soles". L'estat de viudetat és el més generalitzat -60,92%- i si hi ajuntem el 18,46% de solteres, tenim que el 79,38% són persones soles; no que visquin soles, però si que estan soles.

Els casats o que viuen en companyia són el 19,06%. Com és de suposar les edats d'aquests companys o companyes no és cap model de vitalitat. La majoria són de 75 a 79 anys i de més de 80 anys = 11,99%

Abans parlavem de que són persones que estan soles. Ara, viuen soles? La resposta és aquesta:

1.- Viuen amb un fill	45,84%
2.- Viuen amb fills-rotatiu	4.- %
3.- Viuen <u>sols</u>	26,46%
4.- Amb altres familiars	10,46%
5.- Asil	3,07%
6.- Residència	1,53%
7.- Pensió	0,92%
8.- Amics	0,61%

És important constatar que un 32% dels vells de més de 75 anys o viuen sols o s'han de refiar dels asils (costa molt entrar-hi) o de residències (són generalment fora del seu abast economic) o bé d'amics que els acullen.

Aquesta situació és molt acusada en els districtes I, II, III, IV, V, on hi ha uns índex de quasi 40% (d. V) de vells que viuen sols. El districte on hi trobem més vells que viuen en Residència és en el tercer, amb més d'un 25%.

Podem pensar que el fet de viure amb els fills o familiars pot ésser una solució -probablement sigui així- però no oblidem que aquesta solució, pot ésser a vegades més desesperant. A vegades són vells de més de 80 anys que viuen amb nebots de 70. Altres vegades viuen amb famílies que són més de 6 membres -el 22,79%- en les que el "vell" ocupa un lloc que fa falta per als altres, o també el conflicte generacional crea un malestar que mata als vells abans d'hora. Aquestes situacions es donen d'una manera més rellevant en el districte IX. El fet de viure vells amb vells és més freqüent en els districtes I, II, X, IV. Amb això no pretenem en absolut plantejar pas el dilema de vells amb vells ,joves amb joves, sino únicament plantejar una problemàtica.

Fins aquí unes dades que ens acosten una mica a tenir uns coneixements de qui són aquestes persones velles, molt velles de Barcelona que ,a més de morir-se vegetativament, els estem matant també socialment.

2.2. DINÀMICA ECONOMICA

Sabem que la base econòmica fixa i segura d'aquestes 15.552 persones són les 1.500 ptes. mensuals del F.N.A.S. Amb aquest presupost no hi possibilitat de la més mínima dinàmica econòmica. Les 1.500 ptes. no sols no els donen cap autonomia sinó que encara els creen més dependència. Tenint present això hem intentat esbrinar una mica la possibilitat d'altres ingressos econòmics per altres conceptes . El resultat és el següent:

- Fills	41,43%
- Altres ajudes de familiars	48,61%
- Caritats	17,68%
- Altres vies	18,68%

Aquests són els camins pels quals els vells reben altres tipus d'ajudes. Els índex no són exclusius els uns dels altres; es dona el cas d'alguns que reben ajuda d'altres familiars i d'un fill a la vegada. D'aquí que la suma no és rodona. Hi ha uns índex que estan molt relacionats amb els que abans hem donat de les persones que viuen soles; els que reben ajudes no familiars són de l'ordre del 36% i les persones que estaven soles eren un 32%.

La situació fa pensar; a la ratlla de 4.976 persones més grans de 70 anys, que reben una ajuda de l'estat que els obliga a demanar caritat per poder malviure.

Tot i que era difícil varem intentar de detectar quins ingressos mensuals sumaven cada un dels vells, ja que podia ésser la pauta real indicadora de la seva situació.

1.- De 1.500 a 3.000 ptes. al mes	26,73%	(4.157)
2.- De 3.001 a 5.000	6,76%	(1.051)
3.- De 5.001 a 8.000	10,46%	(1.626)
4.- De 8.001 a 10.000	6,46%	(1.004)
5.- Més de 10.000	20,30%	(4.550)
	100,00%	

Tot i que l'índex més elevat és el dels "no consta", crec que els altres són prou reveladors per veure la situació. Més d'un 32% (recordem aquest índex que es va repetint) han de passar el més amb menys de 5.000 ptes. Això representa unes 5.208 persones aproximadament. Una tercera part dels beneficiaris del F.N.A.S.

Amb menys de 10.000 ptes. serien ja més del 50%.

Aquestes dades fan entendre que el 32% demani caritats, etc. etc., i això per arribar a uns ingressos mensuals de menys de 5.000 ptes.

Tot i que en tots els districtes se segueix la mateixa tònica cal accentuar els districtes I,II,IV,IX com els que tenen una presència més forta d'ingressos més baixos.

Devant d'aquesta realitat:

- Qui reivindica un augment de sou per aquestes persones?
- Quines perspectives tenen els que estan arribant als 70 anys i no tenen dret a jubilació, ni pensió, no tenen família, etc.

Paral·lelament als ingressos intentarem donar una perspectiva de les despeses que mensualment tenen aquests vells.

Les despeses mensuals estan repartides d'aquesta manera:

Per ordre d'importància

1.- Vivenda	39,38%
2.- Aliments	13,53%
3.- Metge i medicament	13,53%
4.- Previsions i assegurances	8%
5.- Altres despeses	7,5%
6.- Vestits	6,15%

Un grup de vells no ha sapigut especificar amb un mínim de claredat les seves despeses (11,69%). A la vista del llistat no podem pas imaginar "despeses inútils".

Analitzant alguns d'aquests punts, tenim que el lloguer de la vivenda, per un 59% dels que apunten aquesta despesa com a prioritària, és superior a 1.000 ptes., alguns dels quals són dels que tenen ingressos no superiors a 3.000 ptes.

En la qüestió de metges i medicaments, un 50%, per als quals aquest concepte és important, els costa més de 500 ptes. mensuals.

Amb aliments es gasten més de 1.000 ptes. mensuals el 55%.

Aquests índex fan referència majoritàriament a les persones de més de 70 anys que estan soles.

Així com amb la qüestió dels ingressos hem intentat veure quines éren les fonts, també en aquest apartat de les despeses procurarem senyalar els possibles recursos per als que les intenten solucionar.

Un 70,46% afirmen que les necessitats abans esmentades les solucionen amb ajuda d'altres; un 11,07% ens han dit que s'ho solucionen sols (tots aquests pertanyen al grup que ingressa més de 10.000 ptes. mensuals). La resta, 18,46% no ens ha volgut contestar. Les partides per les que reben més ajuda són:

- Vivenda i aliments	61,84%
- Les despeses per salut	60 %
- Vestit	59 %

En tot aquest apartat de la dinàmica econòmica d'aquestes persones hi ha una realitat que en el començament de l'informe ja hem apuntat: aquestes persones han treballat a la seva vida, no han sigut uns rentistes, ni uns capitalistes. En el moment que no poden treballar, només tenen dret a una ajuda simbòlica de 1.500 ptes. Perquè no cobren res, si el treball efectuat els dóna uns drets a una jubilació?

Per aquest motiu era molt important esbrinar quina era la seva situació en l'època laboral:

- No feien cap cotització	79,07%
- Si que en feien	9,53%
- no contesten	11,38%

Els que han respòs afirmativament ens diuen quina era aquesta cotització:

- Agrària	19,35%
- Règim General	12,90%
- Autònoms	9,67%
- Règim especial	6,45%
- 'Divina Pastora'	6,45%
- Altres	9,67%
- no contesten	35,48%

El fet de que tot i havent cotitzat no cobrin és degut a:

- L'amo no va cotitzar prou 45%
- Ignorància de tràmit 10%

La situació és fruit no sols d'una ignorància sinó d'una necessitat vital per la que es deixaven trepitjar en tot. La qüestió era assegurar el mínim per a sobreviure. Ens ho confirmen les respostes que ens donen els qui no varen cotitzar.

- No ho sabem 48,61%
- Era qüestió de l'amo i no va cotitzar 10,76%
- Altres 13,84%
- no contesten 26,79%

100,00%

Aquest és el camí que han seguit per arribar a l'actual situació. Què passarà quan molts que en aquests darrers anys han anat fent treballs eventuals sense seguretat de cap mena ? Pensem en els que han caigut en mans dels prestadors de la construcció, els agrícoles temporers i tants d'altres. És possible que la situació encara s'agreuï.

2.3. EL PROBLEMA DE LA SALUT

Un dels problemes més preocupants per als ancians és el de la seva salut. És un dels moments de la vida en que normalment es necessiten més atencions en aquest aspecte.

En el nostre cas encara hi ha un altre motiu que agreuja el problema: la seva situació de no beneficiaris del S.O.E. Aquesta queda solventada moltes vegades pels fills, ja que els inclouen en les seves tarjetes. Però recordem que quasi una tercera part dels enquestats eren persones soles.

Una primera aproximació al problema era detectar l'estat de salut dels nostres enquestats.

- En bona salut 26,75%
- Deficiències pròpies de la vellesa 48,61%
- Malalties cròniques 24%

Més d'un 70% manifesten problemes de salut, que de segur necessiten més o menys assiduament o bé tractaments, o bé visites mèdiques, cures, etc. Donat l'estat de vellesa pot ésser que aquesta manca de salut es converteixi en una manca de motricitat, fet que encara fa més negra la situació, tant si es tracta d'un que esta sol, com el que viu en família i necessita sempre algú al seu costat.

De tots els nostres enquestats un 29,53% tenen problemes motorius.

- el 22,45% només poden moure's per l'interior de la casa.
- el 7,07% no es mouen gens.

En nombres absoluts vol dir que 4.000 ancians necessiten algú al seu servei per moure's; altres més de 1.000 necessiten d'altres persones, no solament per moure's, sinó per tots els afers i necessitats personals. La seva immobilitat és absoluta.

Qué fan aquests vells quan necessiten anar al metge o que el metge vingui ?

En cas de malaltia i si es necessita que els vagin a visitar actúen de la manera següent:

25,53%	. . . . .	Avisen al metge particular
11,69%	. . . . .	" " de la Mútua
48 %	. . . . .	" " del S.O.E.
6,07%	. . . . .	No hi va ningú
7,07%	. . . . .	Altres solucions

Quasi la meitat tenen dret al S.O.E., i si amb aquests hi ajuntem els de la Mútua o Metge privat, són més del 85% que reben atenció. Tot i que pot semblar una cobertura de les necessitats de salut, no podem perdre de vista els ingressos mensuals d'aquesta gent, ja que les despeses pels serveis de salut per més d'un 50% els suposava despendre's d'un promig mensual de 500 ptes. o més.

Aquest índex de persones que sembla tenien cobertes les atencions mèdiques a domicili, no ens pot fer oblidar que un 13,14%, no les reben o tenen altres solucions. Quines? Aquest grup representa 1.183 persones que tenen dret a la salut com tots els altres.

En el cas d'anar a cal metge a fer-se visitar, es conserven quasi exactament les mateixes proporcions. Només que en aquest cas hi ha una nova modalitat de visita que facilita l'atenció dels malalts anònims: els Dispensaris Municipals o parroquials que acullen l'11,36% dels nostres enquestats; quasi el mateix índex de persones que a domicili no tenen possibilitat d'ésser atesos.

Si es tracta d'un assumpte més greu que necessita una intervenció quirúrgica, els usuaris del S.O.E. són els mateixos que abans ja l'utilitzaven per visita tant a consultori com a domicili. El que varia en aquest cas és el consum de medicina privada. Una operació és cosa de molts diners que escapa a quasi la totalitat dels beneficiaris del F.N.A.S. Es per aquest motiu que:

8,92%	usa la beneficència
6,76%	usa l'hospital
3,38%	usa l'Ajuntament
19,06%	

En aquest cas caldria preguntar-nos, com funciona tota aquesta gestió de beneficència, ajuntament, etc...? Es poden operar realment quant és necessari, o només just si està a les portes de la mort?

Hi ha dos aspectes que en les edats velles són molt més necessaris que no pas operacions quirúrgiques. Es tracta de les atencions que tots els vells necessiten amb més o menys intensitat: injeccions, cures, pressió, i també la necessitat constant que tenen de prendre medicines.

Referent a les atencions sanitàries troben la solució:

- A.T.S. particular del barri	32,92%
- Veïns	5,23%
- Centre benèfic	4,92%
- Dispensaris parroquials	6,15%
- S.O.E.	35,38%
- Altres	7,69%

Aquí el S.O.E. no té l'audiència que tenia en altres aspectes sanitaris. Aquestes atencions que ens ocupen, moltes vegades són diàries o molt sovint.

És normal que de la manera que estan sectoritzats els serveis de la Seguretat Social en la nostra ciutat, aquestes persones que tant els necessiten no hi poden anar. Aquests organismes oficials són pensats amb criteris administratius, no amb criteris d'autèntic servei al poble que hi té dret. D'aquí la presència de tant de despatx d'A.T.S. particulars; sabem que és un terreny adobat per al consum. Fixem-nos també en la utilització dels serveis benèfics: l'índex del 16,30 significa que més de 2.500 persones velles hi reben les atencions que necessiten.

Hi ha uns districtes on l'ús dels dispensaris d'A.T.S. particulars tenen un pes molt fort -D. I, II, VIII, IX- principalment.

També les atencions prestades per veïns o centres benèfics són importants als districtes I, V, VI (en aquest últim els veïns).

Les medicines són tretes majoritàriament del S.O.E. -47,38%. Les compren un 32,92%. Aquest índex ha estat una constant en tota l'anàlisi, indicant sempre la part de vells que quedaran bloquejats en tots els aspectes.

També és important l'índex de persones que tenen les medicines que els donen (7,59%) o que mitjançant el "carnet de pobre" -això és tot un insult- l'Ajuntament els hi facilita medicaments (3,69%). Si els englobem en un mateix concepte tots, tindrem un índex de l'11,38% que tenen medicines gràcies a la caritat.

Malgrat que aquest aspecte de la salut, tant important en la vellesa, ens sembli que la Seguretat Social el soluciona, ja que els índex més alts d'atencions sempre els ostenta el S.O.E., fixem-nos que mai arriba a cobrir el 50% dels nostres enquestats. Això és molt greu.

2.4. COM S'AUTOVALOREN ELLS MATEIXOS

A més de l'obtenció d'unes dades que ajuden el coneixement d'una problemàtica, hem volgut fer un intent per saber com ells veuen la seva situació. Més si els demanem com voldriem que fos. És molt difícil que després d'una vida de lluita per sobreviure i 1.500 ptes. d'una pensió quedi esperança per valorar una situació desitjable. El que no queda és ni tant sols odi; sols un "tant-se-me'n-dóna"

Malgrat tot creiem importants les opinions recollides.

Un 25,53% del enquestats no els falta res, estan contents, encara que reconeixen que és gràcies als fills i no per les 1.500. Això deu ésser el patrimoni per malgastar.

Un 16,92% veuen realment que és poca cosa, però diuen que "encara gràcies". Fins aquí arriben les ironies de la vida.

Un 26,15% creuen que realment es mereixen més, però no gosen a dir res més. En canvi el 23,07% diu obertament que la seva situació és totalment injusta.

Aquesta sensació d'injustícia és molt viva en els districtes II, i V, que són els més marginats de la ciutat.

L'ajuda dels fills, que fa possible acceptar la situació amb més conformitat es notòria en els districtes I, III, IV, VIII.

En el districte X tenen consciència de que es mereixen més però la seva radicalitat no va més enllà. En canvi el districte XII és el més conformista de tots: més d'un 44% diu que "encara gràcies".

En demanar les possibilitats de millores hi ha un percentatge molt alt que no es defineix -20%- Però la resta es divideix en dues opcions molt marcades:

52,30% --- augment de pensions
20 % --- Residències

Normalment en tots els districtes té prioritats l'augment de les pensions però en els districtes IX, X, i XI demanen amb molta insistència les residències. Els dos únics llocs on es demanen, encara que no prioritariament, llars de vells són el IV i V.

Quan se'ls pregunta que creuen seria just que cobressin, se'ls presentaven uns nombres concrets. Donem els resultats segons els índex:

1.- De 5.000 a 7.000	29,23%
2.- de 7.000 a 10.000	20,30%
3.- de 3.000 a 5.000	14,15%
4.- salari inter-professional	6,15%

La resta no es decanta per cap costat. És de suposar que molts no entenen molt bé tota la qüestió del salari inter-professional. Per altra part cal reconèixer que són molt poc exigents i es conformen amb molt poca cosa. Estan habituats a la misèria.

Per alguns d'aquests vells, el cobrament de la pensió és molt important, i per molts d'ells és un problema el sistema establert per correu. A més d'un 38% els arriba amb retard. Seria possible una manera de cobrar més eficient?

2.5. OBSERVACIONS

Tota l'anàlisi portada a terme en aquest informe no té altre objectiu que donar a conèixer un món que viu amb nosaltres i ens passa desapercebut. Només ens en donem compte quan tenim necessitat de tranquil·litzar la nostra consciència fent "caritat".

No hem pretès fer cap cens de tots i cada un dels beneficiaris del F.N.A.S.. Simplement airejar una situació injusta recal·cant els punts on aquesta injustícia és més punyent i notòria.

Aportem aquí unes quantes observacions directes dels que han fet les enquestes. Poden ser molt útils per situar més certerament la problemàtica:

- Els que treballaven de la família estan en atur forços.
- Vells/es que viuen amb la filla o neboda malata i sense cap pensió ni assegurança.
- Vells que viuen en una casa, gràcies a que cuiden "gratis" el propietari de la vivenda que esta malalt.
- Necessitat seriosa de portar un règim sever en el menjar i que costa diners.
- Viuen amb els fills, però aquests són perturbats mentals.
- Viuen amb la filla vídua, que treballa tot el dia, i han de fer la feina de la casa i cuidar dels nets (84 anys).
- Necessitat de tractaments de rehabilitació, però com que no té S.S. no se'ls pot fer ja que són molt cars. Es va quedant invàlida.
- Cada diumenge van a dinar a casa d'uns veïns per torn rotatori.
- Quan van a comprar les botigues no els cobren; els coneixen i saben que no poden.
- Per poder tenir companyia i alguna persona que els cuidi han tingut de posar-se rellogats a un matrimoni, però amb la condició de que la vivenda que és en propietat serà per ells.

Podriem afegir-hi un llarg etc. doncs la casuística és inacabable.

Acabem amb una frase que ha obert les primeres planes d'aquest informe:

" Hem volgut simplement explorar una situació no sols injusta sinó també intolerable: la d'unes persones que amb el seu treball han enriquit a unes altres i quan més ho necessitaven se'ls nega una mínima participació a aquesta riquesa que ells han produït: Els vells acollits al F.N.A.S."

Propostes

1 Cal que el nou Ministeri de Sanitat i Seguretat Social assumeixi la responsabilitat de dotar a totes les persones velles dels mitjans econòmics necessaris per a una subsistència digna i suficient, així com facilitar a l'ementada població d'edat els mitjans socials i assistencials que les específiques exigències de la seva edat requereixen, amb una total independència de les seves situacions personals i professionals i de si han cotitzat o no a la Seguretat Social.

Dit en altres termes:

- 1.1. La Seguretat Social ha d'arribar a tots els vells.
- 1.2. Es l'Administració, a través de les aportacions derivades dels règims de la Seguretat Social i les que hagi de realitzar l'Estat amb càrrec als pressupostos, la responsable que això es porti a terme de forma urgent.

2 Considerem que tots els vells han de tenir una pensió digna; l'equivalent al salari mínim interprofessional segons les quantitats que el Govern fixi en cada moment i això a partir, al menys dels 65 anys.

3 Que aquest salari i la incorporació als beneficis de la Seguretat Social arribi a tots els vells.

4 Programar i realitzar els equipaments col·lectius necessaris -menjadors, departaments d'assistència sanitària, biblioteques, clubs de vells, etc- a nivell de barri. Equipaments que han d'ésser d'ús general per a tota persona gran, sense cap mena d'exclusions.

5 Major preocupació dels partits polítics per la problemàtica dels vells. Que presentin un projecte de llei -ara que poden- on tota aquesta problemàtica sigui resolta.

I N D E X

4	INTRODUCCIÓ
5	EL F.N.A.S. <ul style="list-style-type: none"> - TERMINOLOGIA - QUI SE'N POT BENEFICIAR - PETICIÓ - PUBLICITAT - QUANTITAT
9	NORMATIVA LEGAL
10	ANÀLISI D'UNA REALITAT <ul style="list-style-type: none"> I. ÀREA DEL NOSTRE INFORME
14	L'ENQUESTA <ul style="list-style-type: none"> - QUI SÓN ELS BENEFICIARIS DEL F.N.A.S.<ul style="list-style-type: none"> . Sexe . Professió . Orígen . Estat - DINÀMICA ECONÒMICA - EL PROBLEMA DE LA SALUT - COM S'AUTOVALOREN ELLS MATEIXOS - OBSERVACIONS
29	PROPOSTES

Segons les últimes notícies facilitades a la premsa, per fonts competents, el Govern està estudiant la possibilitat de convertir en 3.000 ptes. les 1.500 que ve atorgant el F.N.A.S. a llurs beneficiaris, en un plaç molt breu.

Volem senyalar que, de tirar-se endavant aquest projecte, donat l'augment del cost de la vida, no significaria res més que una mesura típicament reformista que eludiria altra volta el fet urgent de plantejar-se amb criteris de justícia i solidaritat el problema viu i real expressat en aquestes pàgines, i no donaria resposta a cap de les propostes plantejades.